

Xəyalə Zərrabqızı

*Filologiya üzrə
fəlsəfə doktoru*

Mətbuatda Aqil Abbasın "Director" başlığı olduqca ciddi bir yazısını oxudum. İllər öncə "Çardırda Üzeyir Hacıbəyov doğula bilməz" deyənlər Aqil Abbas nə dərəcədə milli yanğı ilə vətəndaş yazıçı mövqeyini ortaya qoymuşdusa, eyni həssaslıqla ədəbin bu yazısında da vətəndaş ziyalı, pedaqoq mövqeyini müşahidə etdim: "Yaponlar bizim kimi aş bışıra bilməsə də, elmi-texniki inkişafda dünyanın yiyəsidirlər. Onları dünyanın yiyəsi eləyən məktəblərdi, müəllimlərdi".

Aqil Abbasın bu dəyərli qənaəti Hüseyn Cavidin 100 il bundan əvvəl yazdığı "Naxçıvan nə lazımdır?" məqaləsini yaddaşında sətir – sətir canlandırdı.

Bəli, tərəqqinin – yüksəlişin çığırı sözün bütün mənalarda məktəbdən keçir. Məktəb müəllimindən tutmuş kitabınacan ona aid olan bütün nəsneləriylə müqəddəs bir ocaqdır.

Elm Məktəbini bizim mənəvi dünyamızda məbədə çevirən isə o məktəbi bina edən insanların bizlər üçün necə uca, qutsal, müqəddəs məqamda dayanmasıdır.

Professor Elçin İsgəndərzadə məhz belə bir insandır. Çalışdığı mühiti Elm Ocağına – Müqəddəs Məbədə çevirən, peşəsinə yaradıcılıq kimi ülvü bir qüdsiyyətlə yanaşan Elm xadimi...

Elm və mədəniyyət aləmində misilsiz xidmətləri olan, poeziyamızdakı fəlsəfi dərinlik ənənələrini nəinki hər bir şeirində, hətta hər bir misrasında qoruyan, əsilzadə düşüncəsi, vətəndaş ziyalı mövqeyi ilə seçilən Elçin müəllimin böyük elmi xidmətlərindən dolayı Azərbaycan elmi mühitində, fizik alimlərin arasında belə bir ifadə dillər əzbəridir: Professor Elçin İsgəndərzadə məktəbi...

Məncə, Elçin İsgəndərzadə fizika sahəsində altına imzasını qoyduğu böyük elmi nailiyyətlər hesabına məktəb yaratdığı kimi, bir elm xadimi kimi, ədib kimi, şair kimi, sənətkar kimi, şəxsiyyət kimi özünü bütövlükdə bir məktəbdir!

Krımда keçirilən bir beynəlxalq elmi konfransa dəvət olunmuşdum. Bağçasarayı ziyarət edərkən Bağçasaray yaxınlığında bir mədrəsə gördüm, adına "Zəncirlənmiş məbəəd" deyirlər, məbəədə girəndə mütləq başını əyməlisən, yoxsa qapının yuxarısından asılmış zəncir adamın alnının ortasından zərblə dəyə bilər. Bələdçisi deyirdi ki, bura əvvəllər mədrəsə olub, gənclər təlim almaq üçün bu müqəddəs məkana gəlirlərmiş. Elm ocağına isə girəndə ona hörmət – ehtiram əlaməti olaraq mütləq başını əymək, təzim eləmək lazımdır. Məbəədın girəcəyində asılmış zəncirlər məhz simvolik olaraq buna işarədir.

Səmimi bir etirafda bulunum ki, mən həmişə Elçin müəllimin iş otağına yaxınlığında ilahi birdoğmaltılıqla başımı əyib təzim edirdim. Bu, həm də o cansız divarları belə bizim qəlbimizdə Məbəəd ya-

pan İnsanın qəlbimizdə yandırdığı işığından xəbər verir. O sadəcə bizim ruhanidünyamızın memarı olan Bilgə bir Hocamız deyil, Professor Elçin İsgəndərzadə Tanrının Azərbaycan Elminə, Ədəbiyyatına, Mədəniyyətinə nə dəyərli bir ərməğandır, ilahi Nurdan payalmış Seçilmiş İnsandır...

***

Dahini zaman yetirmir, dahi öz zamanı ilə izah oluna bilməz deyirdi, - Otto Veyningergöğər Arximed öz məşhur qanununu tapmasaydı, mütləq onu lap bir neçə əsr sonra da olsa, kimsə kəşf edəcəkdə. Və ya Nikola Teslanın kəşfləri... yaxud Çedvik 1919-cu ildə neytronu kəşf etməsəydi, mütləq bir neçə il sonra həmin elementar hissəcik başqa bir fizik tərəfindən tapılacaqdı. Lakin "İliada"ni Homer yazmasaydı, başqa heç kim yaza bilməzdi. "Otello"na Şekpirdən başqa heç kim o əzəməti verə bilməzdi. "Nibelunqlar" və "Koroğlu" dastanını... Eləcə də Aristote-

siyyəti Dünya Ruhunun bəşəriyyət üçün nizamladığı Mənəviyyat tarixinin bir hadisəsi – işıqlı bir səhifəsidir. Elçin İsgəndərzadə Elmin və əlahəzrət Sözlün Halal Övlədidir...

Seyran Səxavətin ustad sənətkarımıza həsr olunmuş "Rə-

etməyin üç yolu var: dini, fəlsəfi və poetik. Bu iki dərkətmə yolu özünün ən yüksək nöqtəsində poetik həddə çatır. Fəlsəfə poeziyadan aşağıdır, o mənada ki, fəlsəfə dediyi şeyi əsaslandırmaqlıdır. Poetik sözü əsaslandırmaq çox çətindir. Poeziya sözlün ən

uğurlu təqdim edir:

Son övladin – son şəhidin, Nə sızlayıb, nə də ki, din Haçan övlad dərdi çəkdi,- Bənövşən baş qaldıracaq Övladin olmağa Vətən!

Elçin İsgəndərzadə Məktəbi...

lin "Ritorika"sını, Mirzə Cəlilin "Anamın kitabı"ni, Üzeyir bəyin "Arşın mal alan"ını, Cərom Selincerin "Çovdarlıqda uçurumdan qoruyanlar"?ını yalnız öz müəllifləri yarada bilirdi. Ya bir düşüncünün... Bu cür əsərlər olmasaydı, dünya mədəniyyəti son dərəcə yoxsul və maraqsız olardı.. Deməli, dahilik ifadəsi, dahi anlayışı təkce fizik, kimyaçı, bioloq, fizioloqa aid deyil, bütün Sənət -

miş" adlı maraqlı bir hekayəsi var: *"Rəmiş bir ilahi möcüzədir. O, gitaraya – yadelli bir ispana Azərbaycan dilini öyrədən ilk müəllimdir. Rəmiş "Segah" çalır. Məni bağışlayın, onun necə çaldığını, nə cür istedad sahibi olduğunu yazmağa mənim kişiliyim çatmaz. Amma onun həyatı, sənəti ilə bağlı bəzi məqamlar var ki, onları yazmağa təpərim var".* deyir.

ələ gəlməyən formasıdır, hər şeilin fövqündədir.

Sənət, ədəbiyyat, poeziya zəngin bir dünyadır. Elçin İsgəndərzadənin yazdıqlarını oxuduqca onların hər birinin nə qədər böyük diqqət və məhəbbətlə yaradıldığını duyursan ki, onları oxuduqca anlayırsan ki, onları sakitcə masa arxasında oturmaq yazmaq olmaz. Elçin müəllim hətta təsvir etdiyi Xaribülbulün

Bu misralardakı müşahidələrin dərinliyi, obrazların konkretliyi, təşbehlərin aydınlığı və təbiiyyəti, şeir dilinin rəvanlığı, incə lirizm və digər keyfiyyətlər bu poetik nümunələrin oxucu qəlbinə yol tapmasına zəmin hazırlayır.

Mövləne, Yunus Əmrə biçarətək Haçqət mənimçün hava, su, çörək, Dünya haçqətə fırtınır ürək Mənim bəxt ulduzum doğacaq bir gün...

Elçin İsgəndərzadə poeziyasında, demək olar ki, bütün şeirlərində həyatın poetik dərkə və ifadəsi var. O, şeirləri ilə eyni taleyi yaşaya bilən şairdir.

Şairin poeziyasında oxucunu özünə bağlayan ümdə bir xüsusyyət var. O, insana, insan ruhuna, mənəviyyətinə kəpənək çiçək ləçəyinə qonduğu kimi qonur, sözsə son dərəcə həssaslıqla yanaşır. Şairin fəlsəfəsinin mayəsi içimizdəki insandır. O insan ki, çox zaman biz onun qədrini bilmirik. Hürufilelər deyirdi ki, insan Haçqdən qopmuş nur parçasıdır. Bu mənada, Elçin İsgəndərzadə poeziyası elə onun özünü kimi Haçqdən qopmuş nur parçasının poetik ifadəsidir.

Ümidin gözü üstümüzdədi – Sevdə yolçularıyıq bu dünyada Sevdamız başa vurdumu Ölüm belə düşmüz yada.

Bir pritçada oxumuşdum ki, şükürlə irəliləyən ordunun qarşısında kimsə dayanma bilməz. Bu ordu Ölümə şükr etdiyi, Əzrayıla gülməyi bacardığı üçün yeniləməzdir. Oxuduqca Elçin müəllimin hər sözündə Allahın hər kəramətinə şükranlıq gördüm, onu bir daha ürəkəndən alqışladım. Onun sahib olduğu ən nəcib insani keyfiyyətləri kimi şükür etməyi bacarmaq kimi ilahi bir keyfiyyətə sahib olma məni müəllimin daxili dünyasına və şeirlərinə yenidən bağladı:

(ardı gələn sayımızda)

ədəbiyyat, fəlsəfə, musiqi, rəngkarlıq sahəsində şedevr yaranırlara da aid olmalıdı.

Elçin müəllim öz varlığında, şəxsində, düşüncəsində elmi, sənəti və ədəbiyyatı birləşdirmə iqtidarında olan nadir dühalar dandı...

***

O, sadəcə Söz adamı, Qələm adamı, Elm adamı deyil. Professor da desək, şair kimi dəyərləndirsek, yenə nəsə çatışmıyacaq...

Elçin İsgəndərzadə miqyaslı insana ədəbiyyatın, elmin, mədəniyyətin hadisəsi kimi baxmalıyıq. Ruhu ilmə-ilmə sözlə toxunan, ürəyi sözlə döyünən, mayəsi safılıqdan, halallıqdan yörgülən insan belə dar təsnifatlara sığmaz. Elçin İsgəndərzadə şəx-

Nədənsə, Elçin müəllim haqqında yazmaq istəyəndə bu fikirlər gəldi ağıma. Elçin İsgəndərzadə haqqında, onun özünə, sözünə, şəxsiyyətinə, qələminə, yazdıqlarına layiq bir şəkildə danışmağa, yazmağa özümdə azca da olsa, təpər tapıram və yarırcılığı ilə yanaşı bəzən onu yazanın insanlığı haqqında da yazmağın vacibliyini düşünürəm.

Yaradıcılığın mayəsində insanın şəxsiyyəti dayanır. Şəxsiyyətində, xarakterində yarırcılıqlıq olan adam heç vaxt böyük ədəbiyyat yaratma bilməz. Bu mənada, Elçin İsgəndərzadə şəxsiyyəti ilə yaradıcılığı – bir-birini tamamlayan, sözü kimi bütöv insandır.

Hegel deyir ki, dünyanı dərk

ömründə yaşaya bilən həssas ruhlu qələm adamıdır:

Sənin göyərcinlərin yarıli Mənim Xaribülbulümün bağrı qan... Yəne bizim dağların başı duman... Hər yerdə bir-birinə bənəyir dağlar, Hər yerdə dağların başı duman...

Elçin müəllimin şeirlərində dünya obrazlı şəkildə qavranılır, misralardan oxucunun ruhuna silyət edən işıq müəllimin müsbət daxili enerjisindən və orijinal bədii təfəkküründən xəbər verir. Bu şeirlərin orijinallığı həm də onda dır ki, şair haqqında çox yazılmış hadisə və situasiyalarda yeni keyfiyyətlər axtarıb tapır, sanki çox yaxşı tanıdığımız predmetləri biza tamamilə fərqli rakursdan, yeni bir işıqda, həm də olduqca